

У часах найстрашнішого гнету, коли на руки наших наддніпрянських братів наложено важкі невольницькі кайдани, а уста замкнено сороміцьким, одиноким у світі указом, коли нашу мову проганяв уряд із публичного життя, а власна наша трусливість та безпримірна податливість гонили її з рідної хати — в таких тяжких часах, коло 1880. року, родиться сучасний¹⁾ український театр.

Він бере на себе не тільки звичайне завдання театру: бавити та навчати людей, давати їм по годинах важкої, буденної праці хвилини любого відпочинку на «зелених левадах краси», але піднімається далеко більшого труду — піддержувати народнього духа та берегти святої іскри національного почуття, щоб вона в пітьмі та бурі до останка не згасла.

¹⁾ Сучасний, бо перед ним була духовна і шкільна драма з інтермедіями, а в XVIII. століттю приватні театри українських панів, для котрих писали свої твори Гоголь (батько) і Котляревський. В половині XIX. в. по Правобережній Україні грали деколи польські трупи по українськи, а на Лівобічній існували російсько-українські аматорські драматичні товариства.